

WAGNERIANA CATALANA Nº 27 ANY 2007

TEMA 10: ALTRES TEMES

TÍTOL: **MOZART VIST PER WAGNER**

AUTOR: *Richard Wagner*

“Estimo profundament Mozart”, “...el seu geni poderós l'elevà per sobre de tots els mestres, de tots les arts i de tots els temps”,.. “el músic més ricament dotat per la naturalesa”,.. “aquest artista únic”,... paraules de Richard Wagner en les que mostra la seva admiració per Mozart. Un exemple més per desmitificar la distorsionada imatge d'un Wagner superb, pagat de sí mateix i orgullós en la que reconeix obertament el geni creador del gran músic de Salzburg.

Us presento una vegada més l'admirable figura del músic en qui la música fou per complet allò que aquest art pot ésser en una criatura humana, quan aquest és precisament la *música*, segons la seva sencera i plena essència quan no és ni pot ésser cap altra cosa que la música. Contempleu **Mozart!**...

Ha estat potser menys músic perquè no fou res més que músic en absolut i perquè no volgué ésser altra cosa que músic? Estudieu el seu *Don Joan!*...

Quan és que la música ha arribat a una major riquesa d'individualitat? ¿Quan és que ha rebut millor el poder de caracteritzar amb tanta de seguretat i precisió, amb una tan rica, tan generosa vitalitat? Mai!

Amb **Mozart** l'òpera italiana arribà a la seva més ideal perfecció, després d'haver-la engrandida i ennoblida. La recompensa del seu geni universal arriba en part fins als seus compatriotes. Alemanya s'ennorgullirà sempre de comptar entre els seus, el *molt gran*, el *diví geni*, **Mozart**, finalment. La història de la vida i dels progressos d'aquest artista únic, resumeixen la història sencera de l'art alemany.

El seu pare era músic. **Mozart** rebé, doncs, des de la infantesa, una educació

musical que sens dubte no tenia altre objecte que fer d'ell un honrat executant, capaç de subvenir a la seva pròpia existència amb l'exercici del seu talent.

Des de la seva més tendra edat hagué de sotmetre's estretament a l'estudi de la teoria científica del seu art en la seva part més àrida. D'aquesta manera l'adolescent no hagué de fer res respecte a aquest punt.

Però una ànima tendra i senzilla, una complexió extremadament delicada, li permeteren d'assimilar els més íntims secrets del seu art, fins que a la fi el seu geni poderós sorgint a la llum, l'elevà per sobre de tots els mestres, de totes les arts i de tots els temps.

Romanent pobre i àdhuc miserable tota la seva vida, refusant amb una menyspreadora i gairebé salvatge acritud els oferiments de la fortuna, personificava completament amb aquests trets exteriors el caràcter nacional.

Portant la seva modèstia fins a l'extrem de la tímidesa i el desinterés fins a l'oblit de si mateix, realitzà l'obra més admirable, llegant a la posteritat tresors inestimables, sense creure's amb altres mèrits que el d'haver obeït el seu instint creador.

No hi ha cap art que presenti en la seva història res tan commovedor, ni cap exemple més noble i digne d'admiració.

Mozart realitzà i elevà a la seva més alta potència una obra, per a la qual semblava estar destinat en absolut el geni alemany amb el seu esperit d'universalitat: dominar un art estranger apoderant-se'n per donar-li una major volada, per generalitzar-lo.

És veritat que també les seves òperes foren escrites sobre text italià, perquè aleshores aquest idioma semblava que fos l'únic apropiat al cant ; però sabé evitar perfectament tots els esculls de la *manera* italiana, ennoblint fins a tal punt les qualitats dominants d'aquesta *manera*, fonent-les tan harmoniosament amb les seves pròpies, com són la puresa i el vigor alemanys, que arribà així a crear alguna cosa absolutament nova, completament desconeguda abans. Aquesta creació seva, aquesta nova manifestació, fou *la més bella, la més ideal floridesa de la música dramàtica*, i fou ex-clusivament d'ella que depengué que l'òpera pogués ja considerar-se com a naturalitzada a Alemanya. Des de llavors s'obriren els nostres teatres nacionals i començaren a escriure's

òperes en llengua alemanya.

Des del punt de vista purament musical, **Mozart**, per la seva iniciativa immediata, prestà a l'òpera el més decisiu i assenyalat servei ; no se li ocorregué ni un moment la idea d'exercir sobre la seva contextura poètica, la mateixa omnipotència creadora, la mateixa influència que amb la música; hagué de conformar-se amb dur a terme respecte a l'òpera, l'obra que en la mesura de les seves facultats purament musicals podia acceptar. Però esforçant-se per penetrar de la manera més fidel i concienzosa possible, en la intenció poètica fos on fos que trobés el més petit indici de la seva existència, **Mozart** arribà a desenrotllar tan amplament aquelles facultats purament musicals, que en cap de les seves composicions de música absoluta, fins ni en les seves obres instrumentals, no veiem l'art musical engrandit i enriquit per ell en el mateix grau que en les seves òperes.

La noble, gran i intel·ligent senzillesa del seu instint purament musical, és a dir, del coneixement inconscient que posseïa de la naturalesa del seu art, no li permetia de produir, com a compositor, efectes arrebatadors allí on la nota poètica era vulgar i insignificant.

Que poc comprenia aquest músic, el més ricament dotat per la naturalesa, *les arbitràries habilitats* dels nostres moderns fabricants de música! Edificar sobre una base nul·la i inconsistent i servint-se de rampoines enlluernadores, arquitectures de sons; fingir l'entusiasme i la inspiració quan tot el mecanisme poètic sofreix per manca de consistència i sembla buit... no hi ha res, és voler demostrar que el músic, que n'és el motor mecànic, pot fer-ho tot... àdhuc crear alguna cosa del no-res... com el Déu bíblic!

Oh! Estimo profundament **Mozart** i el meu amor arriba al límit de la veneració per aquesta incapacitat en què es troba en tractar de compondre per *Titus* una música com la de *Don Joan*; per *Così fan tutte* una música com la de *Fígaro*. Quina vergonya, quin deshonor per a l'art hauria estat el contrari!...

Mozart componia constantment, però mai no pogué escriure la seva *bella* música altrament que influit per l'entusiasme. Era indispensable que aquest entusiasme vingués d'ell, de la intimitat del seu ésser; però, no obstant, perquè esclatés amb una flama clara i brillant, li era necessari inflamar-se en un foc exterior i que al geni de l'amor diví que habitava en ell se li aparegués un

objecte digne d'adoració a qui poder escoltar en un oblit fervent, en una abstracció com-pleta del seu propi jo.

Potser **Mozart**, el més absolut de tots els músics, ens hauria llegat el benefici de resoldre clarament el problema de l'òpera; en altres termes: hauria contribuït a la creació del *Drama* en la seva accepció més veritable, més bella i més perfecta si hagués trobat en el seu camí, el *poeta* a qui no hagués hagut de portar altra cosa que el seu concurs simplement musical.

Però no va trobar-lo; algun llibretista pedant i enutjós, o bé frívol i lleuger, li portava les seves *àries, duos i trossos de conjunt* perquè hi posés música. Aleshores, segons el calor d'imaginació que poguessin fer sorgir en la seva ànima, componia els seus fragments, comunicant-los de la millor manera possible l'expressió que corresponia al seu contingut poètic.

Dotat d'un temperament sà, artísticament parlant, **Mozart** no podia deixar en absolut d'usar un llenguatge exacte, tant en tractar de la retòrica clàssica, com en expressar el veritable accent dramàtic. Per ell el gris era gris i el vermell era vermell; solament admetia que tant aquell gris com aquest vermell un cop barrejats en la rosada refrescant de la seva música, es fonguessin en totes les games del color primitiu, i que una sèrie de grisos variats, com també la de vermells diversos apareguessin perfectament matisats.

La seva música ennoblia instintivament tots els caràcters que els convencionalismes dramàtics li subministraven dèbilment esbossats. **Mozart** els tallava com un lapidari talla un brillant i els exposava a la llum fins a trobar la que millor els convenia per fixar-los, escollint sempre el raig més intensament acolorit en el mitjà més lluminós i resplendent.

Richard WAGNER

Pensaments (Músics, Poetes i Filòsofs)